

DISTRIBUCE KONTAMINOVANÝCH MÍST VE SPRÁVNÍCH OBVODECH ORP MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE PODLE VYHODNOCENÝCH KATEGORIÍ PRIORITY

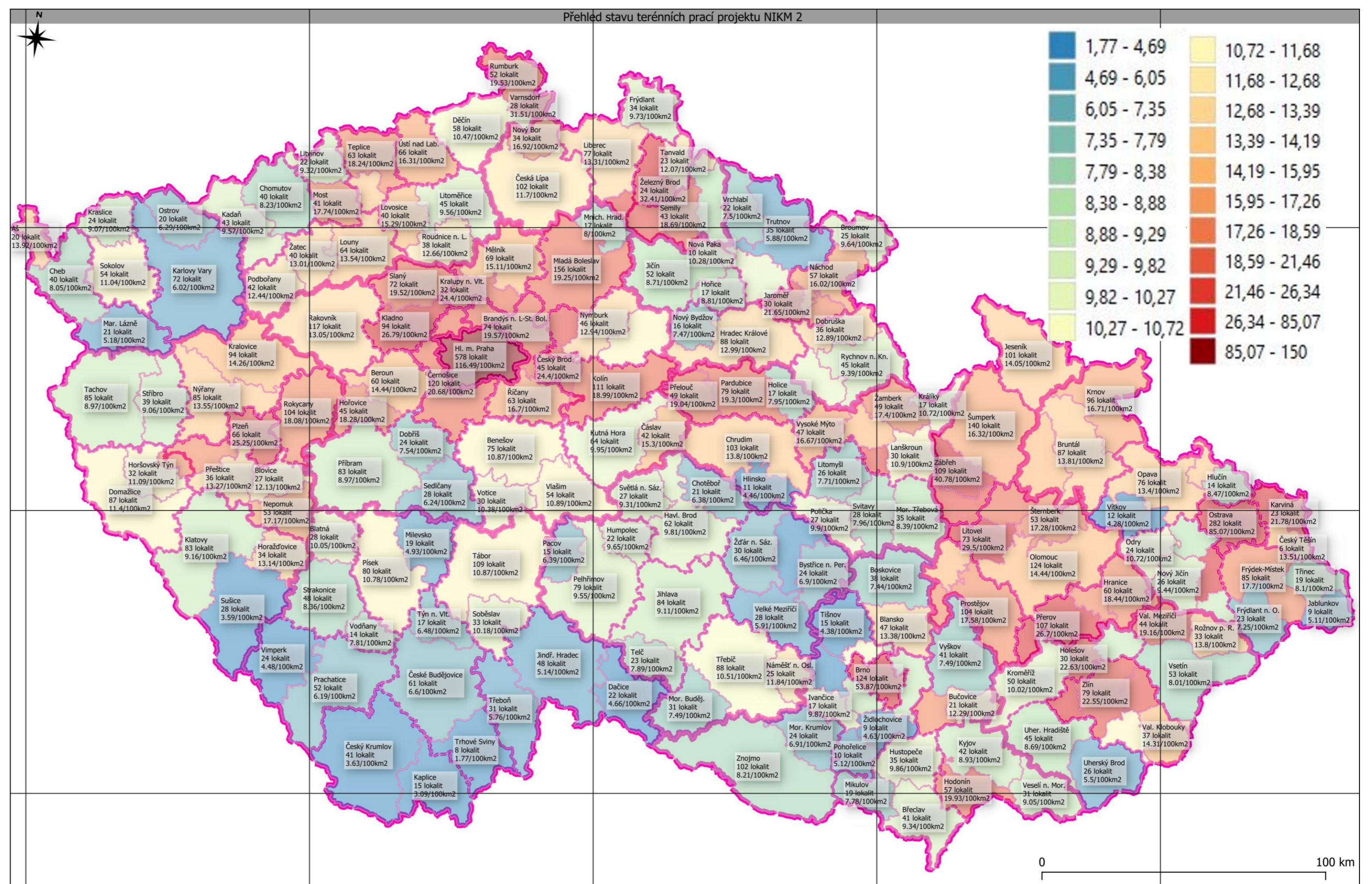
Ministerstvo životního prostředí

Inventarizace kontaminovaných míst (projekt NIKM2) byla v prosinci 2021 dokončena na 100 % plochy ČR (77 okresů). Představujeme výstup týkající se distribuce evidovaných / inventarizovaných kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst (KM; PKM¹⁾) ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností (SO ORP) s již dokončenou inventarizací. Projekt inventarizace vč. krajských zpráv a zpráv za celé území ČR byl dokončen 31.12.2021. Inventarizovaná plocha je menší než plocha ČR – inventarizace se neprovádí na území vojenských výcvikových prostorů (Ministerstvo obrany ČR si vede vlastní evidenci kontaminovaných míst).

Pro jednotlivé SO ORP uvádíme grafický výstup zachycující lokalizaci a hustotu KM (vyjádřenou jako počet/100 km²) pro jednotlivé kategorie resp. skupiny kategorií priority vyhodnocené podle Metodického pokynu MŽP č. 1/2021. Každá hodnocená lokalita je jednoznačně zařazena do kategorie podle toho, jaký další postup vyžaduje v závislosti na její předpokládané či ověřené kontaminaci a na důsledcích či možných důsledcích této kontaminace pro lidské zdraví a životní prostředí. Jsou rozlišovány tři základní kategorie lokalit - lokality kontaminované (A), potenciálně kontaminované (P) anebo nekontaminované (N). Každá z těchto tří základních kategorií je ještě podrobněji členěna. Lokality kategorie A1, nebo A2 či A3 jsou ty, u nichž kontaminace znamená existující a potvrzený problém. U lokalit P1 až P4 znamená kontaminace problém potenciální, není dostatek informací pro definitivní závěry. Skutečnou závažnost kontaminace musí u této kategorie ověřit průzkum a/nebo analýza rizik. Lokality kategorie N0, N1, N2 nevyžadují žádný zásah. Niže uvedená tabulka (viz příloha 1 k MP MŽP) obsahuje podrobnosti ke kategorizaci KM.

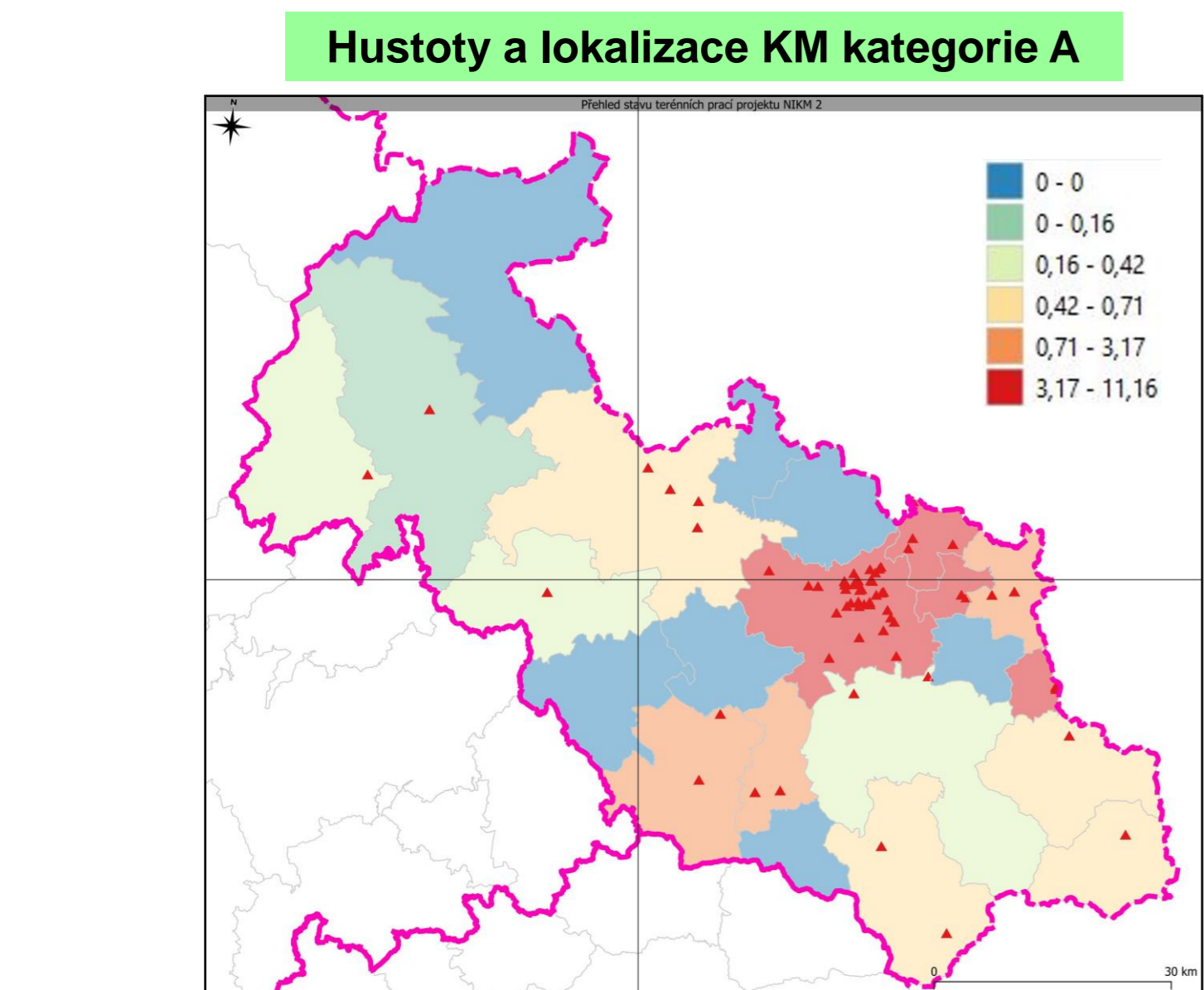
Počty a hustoty kontaminovaných míst na 100 km² ve SO ORP po dokončení inventarizace - stav k prosinci 2021 (100 % území ČR)

Lokalizace a hustoty kontaminovaných míst na 100 km² ve SO ORP Moravskoslezského kraje podle kategorií priority

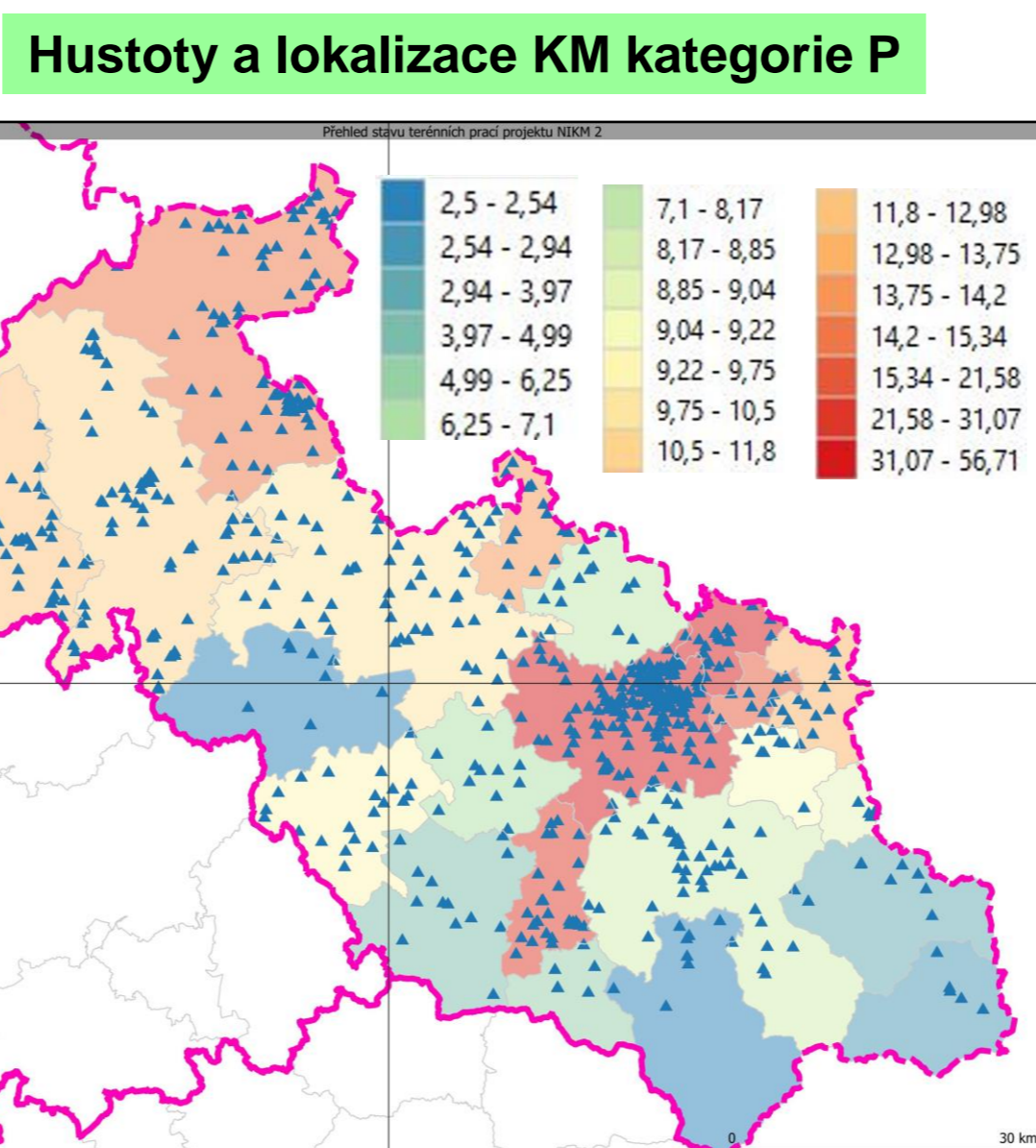
Tab. R1 – KLASIFIKAČNÍ MATRICE		Kategorizace kontaminovaných míst podle dalšího postupu			
1	2	3	4		
			základní kód	řád priority	
situace v lokality: charakteristika průzkumnosti lokality a aktuálních či potenciálních důsledků kontaminace	charakter dalšího postupu	základní kód	řád priority	3. pozice – řád priority	
- potvrzeno aktuální neakceptovatelné riziko pro lidské zdraví ² , vyplývající z kontaminace lokality při jejím současném způsobu využívání, nebo - potvrzeno šíření kontaminace, hrozící vznikem neakceptovatelného zdravotního rizika	nápravné opatření ¹ je nutné	nutné	A	3	
- potvrzena kontaminace nad úroveň legislativou stanovených koncentračních limitů ^{2,3} nebo - nemožnost využívání lokality v souladu s platným územním plánem ⁴ , nebo - je potvrzeno šíření kontaminace ze znečištěné lokality	nápravné opatření ¹ je žádoucí	nutné	A	2	
kontaminace je potvrzena, avšak žádná ze situací výše není aktuální riziko pro lidské zdraví ani rozpor s legislativou, avšak jde o obecný nesoulad se zájmy ochrany životního prostředí nebo s jinými zájmy, chráněnými podle zvláštních předpisů ⁵	nutný je průzkum kontaminace	nutný je průzkum kontaminace	P	4	
nedostatečné informace pro hodnocení a pro definitivní závěry – zatím nelze vyloučit nezbytnost nápravného opatření	na lokalitu je tedy nutno nahlížet jako na potenciálně kontaminovanou	kontaminace je potvrzena orientačním vzorkováním, avšak nedostatečný rozsah informací neumožňuje definitivní závěry	P	3	
kontaminace je potvrzena, není aktuální riziko pro lidské zdraví, není rozpor s legislativou či s jinými zájmy, zatím však neznáme, zda se kontaminace šíří či nikoliv - nutnost nápravného opatření zatím nelze vyloučit	nutný je další monitoring vývoje kontaminace v čase	nutný je další monitoring vývoje kontaminace v čase	P	2	
kontaminace, která by mohla znamenat vznik neakceptovatelného zdravotního rizika v případě změny funkčního využívání lokality či dotčeného okolí na více citlivé ve srovnání s využitím současným ⁶	nutnost institucionální kontroly způsobu využívání lokality	nutnost institucionální kontroly způsobu využívání lokality	P	1	
nádozadová, avšak nízká kontaminace – žádné zdravotní riziko, žádný rozpor s legislativou či s jinými zájmy, žádné omezení multifunkčního využívání lokality	není nutný žádný zásah	není nutný žádný zásah	N	2	
známá historie využívání lokality prakticky vylučuje riziko kontaminace nad úroveň pozadí			N	1	
průzkumem je potvrzena neexistence kontaminace nad úroveň pozadí			N	0	

¹ Pod pojmem nápravné opatření je zde nutno rozumět všechny možné druhy zásahu, vedoucího k redukcí rizik. Tedy nejen sanaci kontaminace, ale i vhodné náhradní řešení (například zajištění nezávadné pitné vody z náhradního zdroje, nebo změna funkčního využívání území).
² Překročení legislativou stanovených koncentračních limitů pro potraviny či pro pitnou vodu se považuje vždy za neakceptovatelné riziko pro lidské zdraví.
³ Jakýkoliv legislativou definovaný koncentrační limit, vztahující se ke kontaminované složce životního prostředí.
⁴ Například: využívání lokality podle územního plánu by znamenalo neakceptovatelné zdravotní riziko. Jiný příklad: skládka blokuje zástavbu území podle územního plánu.
⁵ Zavedením této kategorie se zohledňuje kontaminace, jejíž sanaci budeme považovat za žádoucí, ale jejíž nutnost nedokážeme jednoznačně vyžadovat na základě existující legislativy ani analýzy rizik. Otevírá se tím například možnost uplatňovat přísnější měřítka v přírodní rezervaci ve srovnání s průmyslovou krajinou. Lze v takových případech předpokládat obecnou shodu v zájmu na snížení kontaminační zátěže.
⁶ Například: v rámci platného územního plánu změna administrativní budovy na dětskou školkou. Jiný příklad: změna územního plánu z průmyslové zóny na zónu bytové výstavby.

Počty kontaminovaných míst v Moravskoslezském kraji podle kategorií priorit jsou uvedeny v tabulce:

Kategorie priority	Počet lokalit	%
A	69	7,14
P	675	69,80
N	223	23,06
celkem	967	100,00

Těžiště výskytu lokalit kategorie A z pohledu hustot je na severovýchodě a v centru kraje – v SO ORP Ostrava, Bohumín, Orlová, Český Těšín, Karviná a Nový Jičín. Co do počtu vyniká SO ORP Ostrava – 38 lokalit. Kontaminovaných míst, na kterých je nutné nebo žádoucí provést nápravné opatření, tj. kategorie A (A3, A2, A1), je celkem 69 a představují 7,14 % všech lokalit.

Výskyt lokalit kategorie P je z pohledu hustot největší rovněž na severovýchodě a v centru kraje, podružněji také na severu – ve SO ORP Ostrava, Bohumín, Orlová, Kopřivnice, Karviná, Kravaře a Krnov. Z hlediska počtu vynikají SO ORP Ostrava (188), Krnov (75), Bruntál (59) a Opava (55). Celkem je v kraji 675 lokalit této kategorie (P4, P3, P2, P1), tj. 69,80 % počtu lokalit všech kategorií. Obvyklý další postup u této kategorie je provedení průzkumu znečištění horninového prostředí a analýza rizik.

Výskyt lokalit kategorie N je z pohledu hustot nejvyšší na severovýchodě, v centru kraje a východě kraje v SO ORP Bohumín, Orlová, Karviná, Ostrava, Třinec a Frenštát p. Radhoštěm. Nejvyšší počty vykazují SO ORP Ostrava (57) a Frýdek-Místek (41). Lokality této kategorie (N2, N1 a N0) je celkem 223, což je 23,06 % všech lokalit. Jedná se o lokality, kde není nutno realizovat nápravná opatření nebo, kde již nápravná opatření byla úspěšně dokončena. Z hlediska dalšího využití území není nutno zachovat na lokalitách institucionální kontrolu. Nejvíce záznamů všech tří kategorií je v SO ORP Ostrava (282 lokalit), což je 29,16 % všech lokalit v kraji.

¹ Poznámka: potenciálně kontaminovaná místa jsou taková, kde můžeme znečištění horninového prostředí předpokládat na základě informací o historii využívání lokality nebo podle dalších indicií, kontaminace však zatím není vzorkováním potvrzena.

Podrobnosti k jednotlivým lokalitám je možné vyhledat v databázi Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM) – <http://sekm.cz>. Souhrnnou tabulku záznamů KM pro jednotlivé SO ORP je možno exportovat ve formátech .xlsx a .json.

Závěr:

- Pouhý počet kontaminovaných míst bez zohlednění jejich priorit není vhodný jako indikátor „ekologické zátěže“ pro zvolené správní obvody. Dosavadní zkušenosti s odstraňováním kontaminace z horninového prostředí, podzemních vod a staveb („staré zátěže“) odůvodňují předpoklad, že míra poškození životního prostředí a lidského zdraví kontaminanty zjištěnými v evidovaných KM bude v pozitivní relaci s očekávatelnými nutnými náklady na průzkum a sanaci KM. Hlavní část nákladů, odvoditelných od již uskutečněných průzkumných a sanačních projektů, bude vázána na kontaminovaná místa kategorie A.
- U lokalit kategorie P lze předpokládat pro provedení průzkumu kontaminace a analýz rizik podstatnou redukci jejich počtu a převedení pouze menší části dnes evidovaných lokalit do kategorie A.
- Z hustot a z počtu kontaminovaných míst ve SO ORP Moravskoslezského kraje lze dovodit vyšší kontaminační zatížení území v severovýchodní a centrální části kraje, v menší intenzitě také na severu a západě (ORP Ostrava, Bohumín, Orlová, Karviná, Kopřivnice, Frýdek-Místek, Havířov, Český Těšín, Krnov, Rýmařov, Bruntál, Opava a Kravaře). Nejvyšší kontaminační zatížení je v ORP na jihu a jihozápadě kraje, s minimy v SO ORP Vítkov, Frenštát p. Radhoštěm a Jablunkov.

Podklady a zdroje:
 Szurmanová Z., Záruba O. et al. (2021): Krajská zpráva – Moravskoslezský kraj. Manuskript, 2021, Projekt NIKM 2. Společnost DOKONTO, VZ Ekomonitor, GEOTest – NIKM 2.
 Metodický pokyn MŽP pro práci se systémem SEKM 3. Věstník MŽP, ročník XXXI, leden 2021, částka 1, Metodické pokyny a dokumenty.
 Podklady a operativní dokumentace CENIA k projektu NIKM: <http://sekm.cz>